

## چکیده

ساماندهی و احیای یک محور فرهنگی- تاریخی به منظور ارتقاء کیفیت محیطی آن مستلزم ساماندهی و احیای عوامل جسمی سازنده‌اش از قبیل حوزه، نشانه، راه، لبه و گره شهری و تقویت مولفه‌های تاثیرگذار بر مطلوبیت آن نظیر سرزندگی، تنوع، سلامتی و ایمنی با توجه به حضور انسان و شرایط اکولوژیکی بستر آن می باشد.

محور فرهنگی- تاریخی ملاستم- امامزاده در مراغه با بخش قابل توجهی از بازار سنتی شهر همپوشانی داشته و قسمت مهمی از مسیر اصلی کاروان‌رو در بافت قدیم را شامل می شود؛ این محور از چند مجموعه‌ی تاریخی شهری و بناهای باارزش فرهنگی- تاریخی تشکیل شده که با نظامی ارگانیک و انسجامی خاص در کنار هم قرار گرفته و دارای گره‌های ترافیکی و لبه‌های ارزشمند تاریخی است. محور مذکور صرفنظر از تداخل برخی کاربری‌ها به لحاظ عملکردی زنده و فعال بوده ولی به لحاظ کالبدی دچار فرسودگی شدید بناها و جداره‌ها است.

هدف این پژوهش این است که با ارائه طرح ساماندهی و احیا از روند زوال و فرسودگی محور مزبور - به ویژه در حیطه‌ی کالبدی- جلوگیری کند. ضرورت این بحث در معرفی و صیانت از بزرگترین و مهمترین جزء از پیکره تاریخی شهر مراغه (محور ملارستم- امامزاده) می باشد که به بهترین نحو معرف بافت تاریخی شهر بوده و در نهایت ساختار تاریخی- اجتماعی- اقتصادی شهر قدیم را ترسیم می نماید؛ روش تحقیق کاربردی و توسعه ای است و ابزارهای یافته اندوزی بصورت کتابخانه‌ای و میدانی می باشد؛ یعنی گردآوری مطالب به صورت اسنادی و بر اساس گزارش‌های منتشر شده توسط سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور و استان آذربایجان شرقی و منابع مکتوب مرتبط با موضوع انجام گرفته است و اکثر تصاویر نیز به صورت میدانی و حضور در محل توسط نویسنده تهیه شده است. پیشنهاد احیای کالبدی بناهای تاریخی موجود در محور، ایجاد سرزندگی و نشاط به وسیله طراحی مبلمان شهری مناسب و مورد نیاز، استفاده از طرح‌ها و نقش‌های آجری اصیل و موجود در بافت تاریخی در ساماندهی و احیای بدنه‌ها، جداره‌ها و لبه‌ها و کف‌ها و نیز محدود کردن تردد سواره در محور و توجه بیشتر به حضور انسان در آن از اهداف دیگر این پژوهش است. نیل به این اهداف نیاز به بحث در دو مقوله دارد؛ نخست بخش مبانی نظری و علمی مربوط به مرمت، ساماندهی و احیا و دوم بخش عملی و اجرایی مربوط به تحلیل، ارائه راهبردها و راهکارها، برنامه‌ریزی و طرح‌های پیشنهادی ساماندهی فضاهای معماری-شهری در محور فرهنگی- تاریخی و جزئیات اجرایی که در این رساله به آن پرداخته شده است.

**کلید واژه:** ساماندهی، احیا، محور فرهنگی- تاریخی، ملارستم-امامزاده، مراغه